
Zahrada rajská se brzy uzavře. Tak s návštěvou neotálejte

Zahrada rajská se brzy uzavře. Tak s návštěvou neotálejte

Až do 15. března máte možnost navštívit ve Valdštejnské jízdárně výjimečnou výstavu *Otevři zahradu rajskou. Benediktini v srdci Evropy 800–1300*, kterou připravila Národní galerie v Praze ve spolupráci s [Centrem medievistických studií AV ČR](#) a [Katolickou teologickou fakultou UK](#).

Prosba *Otevři zahradu rajskou* je převzata z modlitby opata Sugera z kláštera Saint-Denis u Paříže a Národní galerie v Praze jejím prostřednictvím zve k návštěvě výstavy raně středověkého umění, pro niž se organizátorům povedlo shromáždit na 250 exponátů svezných z celého Česka a ze sedmi dalších zemí, jež dokumentují materiální a duchovní kulturu střední Evropy.

Poslední výstava obdobného rozsahu i významu zaměřená na raný středověk se v Praze uskutečnila před patnácti lety a byla věnována střední Evropě kolem roku 1000. Podílel se na ní zčásti stejný mezinárodní autorský tým jako na výstavě věnované benediktinům v čele s ředitelem Centra medievistických studií AV ČR prof. Petrem Sommerem, který byl otcem myšlenky na uspořádání další velké výstavy zaměřené na tuto epochu dějin.

Než vstoupí první návštěvník

Realizace výstavy tohoto rozsahu je samozřejmě náročná jak z pohledu organizace, tak financí. Získat a hlavně převézt exponáty ze zahraničí je technicky velmi obtížné, finančně nákladné je pak zejména pojištění exponátů. „Národní galerii se bohužel nepodařilo získat státní záruku, která je v západních zemích obdobným výstavám zcela běžně přiznávána, takže bylo nutné za zápůjčky uhradit komerční pojištění,“ popisuje situaci historik Dušan Foltýn, jenž na přípravách výrazně participoval. K realizaci výstavy významně přispěl zejména grant z projektu NAKI (Národní kulturní identita) Ministerstva kultury ČR.

Samotná příprava zabrala organizátorům více než tři roky. Ne všechny exponáty, jež usilovali přivést do Prahy, se jim však podařilo získat. „Velký zájem jsme měli například o soubor exponátů uložených v klášteře v Lavanttal, původně pocházející z kláštera sv. Blažeje ve Schwarzwald, ale požadavky na pojištění pro nás byly neakceptovatelné,“ říká Dušan Foltýn, na druhou stranu však přiznává, že se povedlo získat několik exponátů, s nimiž původně ani nepočítali.

Výběr zapůjčených uměleckých děl přesto nakonec velmi dobře zohledňuje dějiny pronikání benediktinského řádu na území střední Evropy od generace zakladatelů přes rozvoj důležitých benediktinských center až po dobu přelomu 13. a 14. století, kdy benediktini již ustoupili z dominantní pozice mezi nově vznikajícími řády. Další linie, kterou výstavní koncepce sleduje, se pak týká prezentace bohatství románského umění.

Procházka klášteřem

Pokud se na expozici podíváte z balkonu, uvidíte, že svou strukturou evokuje uspořádání benediktinského kláštera. „Inspirovali jsme se ze slavného plánu, dochovaného ve švýcarském St. Gallenu,“ upozorňuje Dušan Foltýn. Výstava vás postupně provede mnišským chórem a kryptou, křížovou chodbou, prelaturou i kapitulní síní a seznámí vás rovněž s privátními a technickými částmi kláštera, jako jsou refektář, dormitář či infirmarium.

Těšit se můžete na vrcholná umělecká díla i předměty denní potřeby. Do první kategorie spadají památky kamenosochařské, zlatnické a památky knižní malby, druhou skupinu reprezentuje například vybavení kuchyně.

Podle Dušana Foltýna lze za historicky nejcennější exponát považovat nejstarší rukopis řehole sv. Benedikta, jenž byl zapůjčen z klášterní knihovny v St. Gallenu. Jedná se o text řehole, který byl v době Karla Velikého předepsán jako závazný pro všechny kláštery na území jeho říše a na jehož základě byla provedena klášterní reforma.

„Z českých exponátů bych rád upozornil na zcela výjimečný soubor textilií z hrobu kněžny Ludmily ze svatojiřského kláštera a iluminovaný Pasionál abatyše Kunhuty – soubor pěti duchovních textů z první čtvrtiny 14. století, jenž je považován za druhý nejcennější středověký rukopis na českém území. Tím prvním je Vyšehradský kodex, který se nám alespoň na dva dny povedlo vystavit v prostorách Klementina,“ říká.

Sám má největší slabost pro předměty, které nebylo tak úplně jednoduché pro Prahu získat. Je to například pohřební soubor vyrobený pro neznámého opata v klášteře v Týnci u Krakova, který je na území Polska považován za jeden z nejcennějších archeologických nálezů.

Kdy a kde

Valdštejnská jízdárna, Praha 1

Denně mimo pondělí od 10 do 18 hodin. Výstava končí 15. března.